

VESZPRÉMI HIRLAP

POLITIKAI HETILAP.

AZ EGYHÁZMEGYEI IRODA HIVATALOS KÖZLÖNYE ÉS EGYHÁZMEGYEI HIVATALOS TANÜGYI KÖZLÖNY.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési ár: Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor. (Tanítóknak egy évre 8 kor.) Egyes szám ára 24 fillér.
Hirdetések ára: Egész oldal 32 kor., féloldal 16 kor. stb.

Felelős szerkesztő:

Hoss József dr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Veszprém, Egyházmegyei Nyomda. (Telefon: 61.)

Előfizetéseket elfogad és hirdetéseket felvesz: a kiadóhivatal.
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők

A háboru iskola.

Sokan úgy szeretik a háborút feltűn-
tetni, mintha nem volna egyéb, mint alkal-
lom, ahol a bennünk rejlő épen nem nemes
ösztönökből kifolyólag ember embertársát
öldöklí. Gondolom, mit akar mondani, aki
így beszél. Van is valami igazság szavaiban,
de nem fűdi az egész valóságot. Tud-
juk, tapasztaljuk, hogy a háborúnak meg-
vannak a maga borzalmái, szenvedései arra
nézve, aki fegyverrel kezében küzd csak
ugy, mint arra vonatkozólag, aki otthon
hozza az áldozatot a közös oltárán. Nem
volnánk azonban igazságosak, ha a háboru
számlájára csak rosszat íránk.

Van a háborúnak jótékony hatása is.
Mester ő, szigorú tanító, aki mikor büntet,
nevel is, nemcsak életet olt körülhatárol-
túl, hanem jótétemények osztogatója is.
Ép ezért a háborút viharhoz hasonlita-
nám. Olyan igazi bakonyihoz, mely fű-
tyúlve, sivitva vonul végig az erdő lomb-
jain. Nem kímél ágat, lombot; tépi, zuzza,
tördeli a fiatal falevelet, a vén ágat, a kor-
hadt tölgyet. Letöri sokszor az életerős
törzset is a száraz galy mellett, ugyancsak
megforgatja a viharedzett hársat, szilfát.

De mikor elül a vihar s az aranyos
napsugarak áfrezegnek a csillogó leveleken,

kimondhatatlan érzés az ózondus tiszta le-
vegőben élvezni a természet vihar nyomán
fakadt jótéteményeit. A háboru is ilyen
vihar, sok életet letör nemeset, nagyra-
hivatottat is a közönséges mellett. Sirba
küldi a beteget, egészségeset, fiatalabbat,
időt. Gyászba borít családokat, özvegyek
árvák könnyeit fakasztja. De fel is emel,
hősöket is nevel, nemes emberi érzések
és tettek megindítója. Szemünk előtt vonul-
nak el jótékony hatásainak szemmel lát-
ható megnyilatkozásai.

Fenygetett a veszedelem, hogy elpú-
hulunk. A modern technika az életet sok
tekintetben petyhüdtté tette. A fényűzés,
kényelem, jólét elernyesztett volna már
bennünket, ha soká tart a békés polgári élet.
Különösen áll ez ránk, magyarokra, kiknek
egy kis hajlandóságunk van a könnyelmű-
ségre. A felesleges, lukszus ruházkodásban,
társadalmi szokásokban, felemésztett nálunk
minden anyagi forrást. Hány családnak sir-
ját ásta a nagyzás, hány helyen elvesztett
birtok, pénz, s maradt a régi dicsőség,
meg a név. Jött a háboru, a vihar s tisz-
titott. Mostanában — akarva, nem akarva
— szerényebben kell élnünk, mint máskor,
igényeinket mérsékelnünk. Kevesebb fény-
űzés, kevesebb költekés a jelszó. Kato-
náink, akiknek jó része meglehetősen polgári

kényelemben élt, immár egy két-három hó-
nap óta nélkülöző, lemond, edzi magát az
időjárás viszontagságának elviselésében, a
küzdelmek hordozásában. Időket élünk, mi-
kor apáink hős szelleme újra éled. Meg-
acélosodnak férfiaiunk, lágy érzékenységük-
ből engednek hölgyeink. Egészségesebb,
realisabb élet kezd fejlődni. Meg kell lát-
nunk, hogy e változás okozója a háboru.

Amilyen volt életünk, olyan a filozo-
fiánk. Nietzsche-től elkezdve a legapróbb
emberig, az önzés, az én kultuszát istapol-
tuk. Hogy mi történik mással, ugyan mit ér-
deklé a történet. Megengedett, vagy akár
tiltott eszközökkel csak felfelé akart törni
a modern ember. Tenni másért, a közért,
vezető tekintély elismerése mind-mind régi
idők naiv gondolkodása maradványának tek-
intette. Élni eszményekért, azok szolgálata-
ban áldozatot hozni neveltségünkbe ment. Az
új filozófián felnevelkedett ember lelékta-
nában csak az én számára volt hely, a mást nem
akarta ismerni. És az élet, a háboru élete
itt kijózanodást hozott. Örömmel, büszke
önérzettel halljuk katonáink hős önfeláldo-
zását, egymás irányában mennyi nemes
emberi érzésről tudnak beszélni sebesült-
jeink. Becsülni kezdjük a tekintélyt, tiszte-
letet adunk a felsőbbeknek, áldozunk a
közért, érezzük együvé tartozásunkat.

Egyazon időben...

Írta: Koritsánszky Ottó.

Egyazon időben!

Máskor, a szürke egyformaságban egymás-
után lepergő napokban is egyazon percben mily
sokféle minden történik meg. És vajjon eszébe
jut-e bárkinek is eltűnődni ezen? Hogy egy-egy
szempillantás milyen sok mindennek: bűnnek, ke-
serűségnek és menyországot földre varázsoló öröme-
nek, vigásznak megteremtője? De ilyenkor, amikor
a leglassabb vánszorgással működő fantázia sem
időzhet hosszan egy-egy tárgynál, amikor a nagy
dimenziójú történelmi események mellett a leg-
szubtilisabb epizód-jelenségek is észrevevesszük
és élénken átéljük, amikor lelünk érzékenyebb
minden iránt s szívünk forróbb szeretettel telt
mindenekhez, akkor észrevevesszük s elmerengünk
olyanon, amihez ezek a nagy napok neveltek és
alakítottak hozzá mindnyájunkat.

Egyazon időben!

Egy nap, egy óra: mi az idők végtelenjé-
ben? Egy csöpp víz a feneketlen tengerben, egy
szírom levele a mezők tengeri illatos virágja-
ból, egy szemernyi abból a mély költészetből, amit
az idealizáló tiszta látás a természetből kiolvasni
képes. A mérhetetlen magasság is egy vonalnyival
kezdődik s annak a távolágnak, amely téged, föld
lakója, az égen ragyogó csillagoktól elválaszt is
egy makulányi pont a kiindulása. S az egy nap, az
egy óra az idők időtlen folyásában még ennél is
elképzelhetetlenül sokszorozottan kisebb rész. És
mégis milyen mélységesen nagy történései lehet-
nek egyazon órának...

... A második volt. Az első után, aki —
megtérve betegem a csatatérről — a Halálal való

adázásában alól maradt, következett a szikár
növeszt, réveteg tekintetű álmódzó mohamedán.
Ő is — mint annyi testvérje-társa — fegyverrel
szállott hazája védelmére. Annak a hazának, mely-
nek nyelvét nem érte, szokásai többé-kevésbé
idegenek voltak neki s amelynek kultur fokáig
még nem tudott felemelkedni...

[Ez is egy volt azok közül, akikre — mert
hazát találták és szarnokságnélküli otthon — oly
jellegzetes irigykedéssel gondoltak — aránylag meg-
rövid idővel ennek előtte is (Istenem, milyen kö-
tekre való világtörténelmi események játszódtak
le azóta!) például Albániában.]

Abdy bey Tóptan forradalmi vezér, a későbbi
ideiglenes kormány pénzügyminiszterének vendége
lehettem Albánia-Balkán tanulmányutam alkalmával
Tiranában és Durazzóban. Sok minden albániai
megfordult akkor, az albán fölkelés idején, nála
s ezekkel, a rövidesen kitört s engem meg ott
ért Balkán-háborút már sejtő érdekes emberekkel
ott ismerkedhettem meg. Sok-sok érdekes dolog-
ról beszéltek és sohasem sejtettekről szerezhettem
ott ismereteket.

Egy alkalommal is a fölkelés és Albánia
jövő kialakulásáról folyt diskurzust hirtelen átme-
net nélkül szakította meg egy ottani férfi:

— Hát aztán mikor jöttök?

— ??

— Igen, igen; mikor jöttök, ti: a monarkia?

— ??

Végre Abdy bey — látván, hogy nem értem
— megmagyarázta a nekem misztikus szavakat:

— Tudja, mi, a mi népünk látja, hogy mi-
csinált a Monarkia Boszniából, hogy ott — ha
valaki mohamedán bár és ottani születt, tudás-
nak képességének megfelelő hivatalt kaphat. Ezt
várjuk. Ezt az időt. Az ily felszabadító időt, ami-

kor mi is szóhoz juthatunk... Érti-e már most a
kérdést?...

Milyen átalakulás mehetett ennek az ember-
nek lelki világában végbe azon idő alatt, ami azon
közben járt el, hogy az agneseloi mecset mellől
a Lublin előtti lövészárkba került? Mert ezen a
tájon szerezte a gyilkos, később itt — otthonától
távol — életét kioltó bajt. Gyerekkora — négy év-
tizeddel ezelőtt — ép arra az időre esett, amikor
egy örületes átalakulás vette kezdetét, amikor —
szűken vett hazájában — emberi mivoltának tu-
datára ébredhetett mindenki...

És most keletnek fordított tetemének vak szemei
merev mozdulatlanossággal lesik várják, hogy meg-
világosodjék neki Mekka felől a minden bűntől
megszabadító örök világosság...

Egyszerű fekete deszka koporsó. Rajta ko-
szoruk, csokrok, egymagukban lévő virágcsalók. Egy
bajonet, rajta virágfüzér nemzeti szalaggal; töltény-
táska és a fez.

A dalárda átolvasztja a néma csendet, amely
a kivezényelt disz-szakasz, a szépszámu kísértő
tisz és vöröskeresztes hölgyek, néhány sebesült
bajtárs, egy monamedán testvér és közönség el-
helyezkedése után beáll, halk, de egyre emelkedő
hangú gyászénekbe: Seyler Károly gyászadalába.
S az ének száll-száll, belopódzik a szívekbe ezek
láthatatlan kapuin át, könnyet ültet a szempillákra,
lerögzíti a gondolatot és sokak imáját viszi ma-
gasba vívó szárnyain az Egek Urának zsamolyá-
hoz. És a temető néma-csendjét megtöri a dalárda
gyönyörű énekének refrainje: „Hű hazafi, jó katona
Isten veled! Isten veled fáj a szívünk utánad...”

Aztán a fekete huzatu dob tompa pergése
indulást jelez.

— Vigyázz! Szakasz, indulj!

Hányan elkeseredetten panaszkodtak annakelőtte apróbb szenvedéseik miatt, de minő változás! Most nagyobb keresztet megadással visznek. A háború nemcsak sebeket ejt, gyógyít is. Fuldokoltunk már az egoizmusban, meg anyagiasságban, a megpróbáltatások most felráznak, érvényesülésre viszik nemes tulajdonságainkat.

Szólhatnánk még arról, miként öli meg a háború a nemzetköziséget, miként dönti le a társadalmi válaszfalakat. Érdekes volna kifejtése a gondolatnak, mennyiben tanít meg a béke áldásainak megbecsülésére. Am ha a mondottakat elemezzük is, meg kell engednünk, hogy a létért folytatott eme küzdelem már ezideig is sok mindenre megtanított, világosságot hozott, ahol nem láttunk tisztán, kijózanító hatását éreztük fentlent egyaránt. És ha e hatások állandóak lesznek, ha elmélyedve rajtuk jól szívünkbe vesszük, a kárból haszon, a küzdelemből megérdemelt nyugalom, a megrázkódtatásból lélekűdítő beke lesz!

HIVATALOS RÉSZ.

Halálozások. Szkladányi József tb. kanonok, érd. esperes, nyugalmazott paloznaki plébános f. e. november 18-án életének 76-ik, áldozásának 53-ik évében Veszprembe elhunyt.

Hankóczy Miklós érd. esperes, nyugalmazott kisbárapáti plébános f. e. november 16-án életének 71-ik, áldozásának 46-ik évében Kisbárapátiiban meghalt. Imádkozzunk értük!

Investitúra. Jak Béla pacsai lelkész plébánárja f. e. 17-én törvényszerűen investáltatott.

Pályázatmeghosszabbítás. A „Veszprémi Hírlap” 42-ik számában közölt *bakonyiszombat helyi* (Veszprém m.) tanítói pályázat dec. 9-ig meghosszabbították. Iskolaszék.

Pályázat. Kisgyalán (Somogy megye) róm. kath. fiókhitközség a lemondás folytán megüresedett kántortanítói állomásra pályázatot hirdet. Jövedelmei: Szép lakás 885 □-ól kerttel, 1000 kor. készpénz, 2 kat. hold 494 □-ól föld, legeltetési jog s stola. Az uradalomtól, gróf Festetic Kálmán ömeltőségének évi ajándéka 200 korona, amely azonban az örökösre nem kötelező, s így a fizetésbe be nem számítható. Kötelezések a díjfelvételben. A pályázni óhajtó, okleveles ferfitanítók kel-

lően felszerelt kérvényeiket 1914. december 1-ig küldjék a göllei plébánia címére. Személyes megjelenés megkívántatik. Választás 1914. december 2-án délelőtt 11 órakor Kisgyalánban az iskolában. Az utolsó vasúti állomás Baté.

A felekezeti tanítók hadikölcsön-jegyzése.

Az egyházmegyei hatóság ezen az uton tudatja az egyházmegyei területen működő kath. tanítókkal a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak rendelkezését, amelynek tartalma szerint a *hitfelekezeti* tanítók is kedvezményes módon jegyezhetik a hadikölcsönt. A kedvezmény január 1-én kezdődő 12 havi részlet.

A közoktatásügyi miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértve elhatározta, hogy a 6%-os adómentes állami járadék-kölcsön költségeit a hitfelekezeti tanítók és tanítónők is oly kedvezményes feltételek mellett jegyezhetik, amint kedvezményt az 1914. évi 6800. P. M. számú pénzügyminiszteri rendelet az állami alkalmazottaknak megszab.

A kedvezményes módok a következők:

1. Kötvények jegyezhetők a *nyugdíjba becsúszó* illetmények 10%-áig.

2. A hadi kölcsön-kötvény jegyzéséről kiállított „Aláírási nyilatkozat”-ot köteles a hitfelekezeti el. képviselői tanító *díjfelvétel* együtt legkésőbb 1914. évi november hó 23-ig közvetlenül az illetékes kir. tanfelügyelőhöz juttatni.

3. A kir. tanfelügyelő ellenőrizi, hogy a jegyzés nem haladja-e meg a jegyezhető összeget. Ezután az aláírási nyilatkozatokról — kir. adóhivatalok szerint elkülönítve — az aláírók neveit s a jegyzett összeget feltüntetve jegyzéket készít két példányban. Egyik példányt november 30-ig az illetékes adóhivatalhoz, a másikat — az aláírási nyilatkozatokkal együtt dec. 10-ig a pénzügyminisztérium számvivőség hitelügyi osztályához küldi. A havi törlesztési részletek összeget pedig az iskolaszékkel közli.

4. A havi részleteket az illetékes adóhivatalhoz minden hó 1-én készpénzben be kell fizetni. A fizetés utalványon is teljesíthető. Az iskolaszék elnöke a törlesztést ellenőrzi s a tanító nyugtáját csak abban az esetben láttatja meg, ha a tanító a részletfizetést adóhivatali nyugtával vagy postai bevételhez igazolja.

5. A kir. adóhivatalok az utolsó, 1915. évi december havi részlet befizetése után a jegyzéket a m. kir. központi állampénztárba beküldi, ez a hivatal azután a jegyzett kötvényeket az aláíróknak leendő kézbesítés céljából az illetékes kir. adóhivatalnak megküldi.

Hat katoná vállára emeli a szikár mohamedán kihűlt tetemet s megindul a menet. A disz-szakasz, a tiszték, a katoná-pap, utána a koporsó, nyomában négy sebesült, egy mohamedán is, aztán a vöröskeresztesek és anyák, testvérek, feleségek, kiknek hozzátartozói valahol kint a harcúter; avagy talán... De nem — nem: hess te kísértő s be-bepöcögő balgondolat, amely nyugalmat rabolsz, lelkivergődést okozol s próbára teszed a hitet, a bizodalmat s a mindenkinél erősebb adó reményt! És... nagy közönség: emberek, akik telvék emberi megértéssel szívük szavát követve mentek el a temetésre.

És a dob gyászosan, fájdalmasan, tompán pereg...

Egyszerre kúrhang a távolból. Nem kevésbé lélekbe markoló: az „Imához!” gyönyörű melódiája. És kísér, míg a menet a keletnek fekvő, ásitó száju sírhoz nem ér.

Előlép a katoná-pap. A tekintetek rászegzőnek és mindenki — valláskülönbség nélkül — hitben a bizodalmban — reményéhez való meg erősítést vár tőle.

És ő elkezd keresetlen katonás egyszerűséggel. Minden szava, minden kijelentése utat kér a szívhez s közvetlenül hat a lélekre. Mély gondolat, embert szerető és istent félt embernek okos, meggyőző, vigasztaló s ily időkben kincset érő beszéde volt.

— Itt állók, mert katonai fenhatóságom ide rendelt. Talán szokatlan, hogy így jelenek meg (nem volt ornatibus). Az egyház régi időkben való törvényes rendelkezése... É s emondja ezeken rendelkezését, hogy akik a hitbéli tételek szerint nem keresztények, azok nem részesíthetők a keresztényeknek járó végzettség tevésebe. De (és mily óriási hangsúly volt ezen a két betűszón!) az egyház megengedi és elrendeli, hogy akik a hazáért, a nemzetért küzdenek és vérzenek el, illő tiszteltben részesüljenek. Mert — és itt gyönyörű hasonlatot állított be — bár nem volt az, akinek tetemét a koporsó magába zárja király s így nem adott népet — boldogító törvényt nemzetének; nem volt tudós, hogy tudományt adhatott volna, nem volt valami nagy feltaláló, hogy valami sok jelentőségű géppel ajándékozta volna meg nemzetét, csak egy egyszerű szürke polgára volt a hazának, többet adott mint amazok, mert ledrágább kincsét adta a hazáért: életét adta. Aztán elvitte a halgalóság gondolatát a harcúterre, el az elhunyt hős családjahez és végre visszavezette a sírhoz... Oly megnyugvás vett erőt mindenkin, hogy áldhatta érte a lelki vigasztalót.

Aldas a halottra, ima lelkiüdvéért; disztáz, puskaropogás s a koporsó alázállt a sír mélyére...

És ezen közben felvirágozott, nemzeti zászlók alatt vonultak a fiúk a kaszárnyából a vasútra, hogy őket a harcúterre vivő vonatba szálljanak. Nekik szólott az Imához! Ők fohászkodtak annak elhangzása alatt az emberek fellett állóhoz, ami közben — mily sajátos összejárása a véletlennek — egy vitéz katonát tetettek s az őt kísérő érte való imájukba belefoglaltak áldást keresőket azokra, akik a harcúteren vannak s meg oda kerülnek.

És a fiúk jó kedvűen, lelkesen szállottak fel a vasúti kocskiba, amelyek szintén fejpantlikázottak voltak s felvirágoztak. És harsogott a dal — erős magyar tudó fujta — „Fel-fel vitézek a csatara!”

Közben sorfalat képez az állomáson kívül egy szakasz. Szekerek jönnek, szármával bélelt valamennyi. A mentőkocsi, jellegzetes zörgésével. Szorgos sürgés-forgás a kórházakban. Fűrdőt ké-

Sebesült vitézek érkezése.

Szerbiai diadalmas előre menetelünk vitéz hősei közül hozott sebesülteket a f. hó 16-án érkezett állandó sebesültszállító vonat. A vonat érkezése délelőtt 1/2 11-re volt jelezve. Majd négy órai késéssel érkezett jelentés. Végül a vonat 1/2 5-kor berobogott. Eppen abban az időben, amikor egy másik vonat a harcúterre menő katonákkal elindult.

A megszokott kép: az állomástól a kórház főépületéig szuronyos katonák képezték sorfalat. Az állomás épületet is ezek zárták el. Az épület előtt a mentő kocsi, 2 autó és 22 szármával bélelt szekér, tüzoltók és a sorfalon kívüli nagyszámu érdeklődő, akiket sem a sűrű köd, a szitáló eső, sem az, hogy a sebesültek érkezése körül tulajdonképpen semmi újat sem fognak látni, nem tartott vissza. A kijáratnál néhány hölgy cigarettával telt dobozt tart kezében, hogy kocsi szálló vitéz katonák mindegyikének markába adjon néhányat. Az uton felállított nyolc fátyla fénye, szűrődik át a sűrű ködön. Bent az épületen belül a vágányok előtt hordágyak, előtte mögötte egy-egy katoná.

A kórházparancsnok, az orvosok, a kirendelt tiszték, az állomásfőnök, akinek ezer felé kell rendelkeznie: most jó az alsó rendes személyszállító vonat, az itt álljon meg, azután tolasson előre, hogy a beszálló közönség minél előbb elérhesse; a másik, a felülről jövő vonat kívül áll meg, azt is egykettőre elintézi: a katoná szállítónál rendbe van-e minden, hogy azonnal indulhasson, mielőtt besiklik a sebesültek stb. stb. A rendőrkapitány és fogalmazó; mindenki a szükséges védintézkedések körül elfoglalva. A Vörös Kereszt-egyesület titkára méri néhányszor végig az utat a vasúttól az Erzsébet-szállóig, tudakolva mi a pontos érkezési idő, hogy e szerint intézkedhessék a balatonfüredi osztályba tovább utazók megvendégelésé iránt. Ha ide itakjuk meg, hogy az állomásépületnek a vágányok felé eső fala mellett — magukat esőtől védendő — néhány pap, tanár és riporter huzódott meg, akik részben az elutazó katonák bucsúztatására, részben az érkező sebesültek fogadására jelentek meg: nagy vonásokban rajzát adtuk a vonat érkezése előtti helyzetnek.

A két mozdony által vontatott s 31 vörös keresztel jelzett állandó kórházkocsiból álló vonat 1/2 5-kor a sűrű ködből mindinkább kibontakozva megérkezett. Egy hosszú fűny, apró sipjések, lámpák lobogtatása s a menetét egyre lassabbító szomorú vonat megérkezett. Egyik-másik kocsján, lombját lehullatott száraz galy, amelyek talán még nem sok idővel azelőtt a hadbavonulókat vivő, lelkesedéstől hangos vonatok díszét képezték. A vonat mai szerephöz talán stilszerűbb és a lomb-

szítenek itt, tiszta fehérnemű amott s a konyhán éltetadó erősítő levest főznek. A Vöröskereszt Egyesület asztalokat terített, a vöröskeresztes nők operálóeszközöket sterilizálnak, kötszert készítenek elő — az új szállítománynak. Mert sebesültek érkeznek. Sebesültek, akik hosszú, heteken át tartó tusák után két-három nap előtt sebesültek meg mélyen bent Szerbiában. Vitéz katonák, hősök, akik ép oly lelkesen, felvirágozva — pantlikázva, énekelve vonultak a harcúterre, mint azok a fiúk ott a másik vonatban s akik közül — vajha mindenki — talpra volna állítható s egyet sem kellene mégis csak ha hazai is, de nem otthoni földbe örök pihenésre helyezni...

És hirtelen kőd szakadt alá. Kőd, amely mind sűrűbb és sűrűbb lőn s amelyen át alig-hogy áttörhetett a lámpák világossága. Az ének is halkabbá vált... Már hallatszott a vonat tompa pöfögése. Egy hosszan elhúzott sipolás s láthatóvá lett a két tüzzesszem, amely mögött csaknem 400 vitéz sebesültet hozó kocsi körvonala bontakoztak ki. Egy másik vonat-fűny, szaggatott, élesen sivitó Eget verő „éljen” és „isten velünk” és lassan megindult a vonat a fiukkal.

Emez itt pedig megállott. Minden kocsi oldaláról nagy vörös keresztet parancsoltak halk tárgyalást, lábujjhegyen járást... És a felvirágozott vonatban ülők kelő megilletődéssel nézték a leveleket lehullatott ágakat, amik a vöröskeresztes kocsikon itt-ott kivehetők voltak s amelyeken szinte volt egyszer levél, virág és nemzeti pantlika...

... Láttatok-e már olyan képet, amelyen egy aivónak, vagy haldoklónak álmoképét is feltünteték? Nekem úgy tűnt ez az egész jelenet. Itt a lassan gördülő sebesültszállító vonat, az sűrű köd mindenfelé, míg egyhelyütt szétcszakad s ott felbokrozott kocsikban lelkes katonák, telve harci

talán ág... Aztán itt egy kis piros-fehér-zöld zászlócska, amott egy fekete-sárga, sőt egy német nemzeti színű is akadt. Mindmegannyi sok viszontagságos időt: fagyott, havat, vihart látott. Gyűrődött, kifakult színű...

A kórházparancsnok átveszi a vonatot kísérő főorvos-parancsnok jelentését: 354 ember. Azután megkezdő körültekintéssel a katonákat jellemző nyugodt határozottsággal rendelkezéseit. Ennek megfelelőleg legelőbb egy kapitány és a Vörös Kereszt titkára vezetésével 110 vitéz a közeli szőlőbe megy, hogy az egyesület jövőtől megleget ételt fogyasztsa, a nekik beállított közvetlen kocsikban vonattal Fűdre utazzanak. Azután a szeminarium 120, a polgári kórház 29 betegét sebesültjét szállítják el kocsikon.

— Tetszed fel ezt a hármát az autóra. Ezek nehezebb sebesültek, — szól oda az egyik orvos. S már vezeti a megszállított a három vitéz magyart az autó felé. Egy pár percig tartott az egész, sűrű köd, hogy alig lehetett látni, annál meglepőbb volt arra, aki vezette őket, s akihez az egyik felkötött karu sebesült, miközben az autóból ültek, megszállt:

— Bocsnát... ur, nem... szerkesztő ur, aki a követválasztások idején Pálán nagy beszédet tartott?

— De igen! Hát, hogy tudja? Honnét ismer? Hogy hívják?

— Kérem én az ottani tanító vagyok. Ugyebár nem emlékszik reám...

És a véletlen megtézi, hogy ennek a derék vitéz katonának, aki Valjevó mellett sebesült meg csak néhány nap előtt, az itteni kórházhoz beosztatot az unokafivére, aki szintén tanító s akinek persze fogalma sem volt róla, hogy unokafivére hol merre jár s hogy az itt van.

És miközben a sebesülteket szállítják kalaplevélre jelentkezik Főrköli Sándor hűakkeros, hogy engedtesse meg neki, hogy kocsiját rendelkezésére állíthassa a sebesülteknek, had segítsen a beosztatás mielőbbi lebonyolítás körül. A derék embert a közönség megjelente.

A sebesültek és betegek mindmegannyi Szerbia belsejéből jöttek. Több van, aki a mai világ-háború átkos bölcsőjében — a priboji iskolában — került első átkötésre. Az egyik rábukkant ott egy könyvszekrényre s emlékül elhozott egy iskola könyvet. A ciril betűsör, bizonyára ebben is meghuzódik az a gyalázatos gyűlölet, az a hazug nacionalistikus érzés, amit a nebulókba beleoltott a gyilkos Princip, akinek neve említése holtesteknek a hekatombáját, kisorsított szemű özvegyek százezreit és árvaságra jutottak egy egész nemzetre menők számát jelenti.

kedvvel, akik bizonyára bosszút esküsznek e pillanatban azokért is, akiket — ime — az a szomorúan néma, itt-ott száraz gallyu vonat hoz.

Mindéz egyazon időben!...

És lelkemben — amint e betűket rovom — három dal hangjai olvadnak össze bánatos harmóniába. Az a bús gyász-dal, egy tiszta áthuzatu ágyba fektetett most megjött sebesült méla dudorászása és az a tüztől pattogó riadó, amit a hadba vonulóknak énekeltek. S miközben a rettenő éles éjszaki szél kicsi szobám ablakait cibálja-rázza vésses süvítés mellett, úgy érzem a harcra lelkesítő dana egyre erősből és észrevétlenül megy át a győzelmi diadal minden egyebet elnyomó himnuszának egetverő ákkordjaiba. Mert eljő az idő, amelyben ezt fogjuk zengeni mindnyájan; eljő, meghozzák azt az egyazon időnek ezen melységesen nagy történetei...

GONDOLATOK.

Ha valamely társaság saját törvényeit megveti, akkor vagy ezen törvények rosszak, vagy ama társaság nagyon megromlott.

A külső fény, mely az embereket a magasságban körülragyogja, egyszersmind azoknak gyorsaságát és hibáit is megvilágítja.

A külső tisztelet belső becsülés nélkül nem egyéb, mint elrejtett gúny.

Aki mindig máskor és mást akar adni, mint amikor és amit kérnek tőle, az soha semmit sem akar adni.

A sebesültek másfélóra alatt elváltak helyezve és a gondos odaadó ápolás kezdetét vehette.

A kórházparancsnokság ezután mond köszönetet mindazoknak, akik most eddig is, most is teljes odaadással segítségére voltak s minden lehetőt megtektek a sebesültek megérkezése és helyre szállítása, a tovább utazók ellátása stb. körül.

A veszprémi megyei kath. iskolák egységes tanterve. Egyházmegyénk központi bizottságának tisztkarát az elnökség érkekezletre hívta Veszprémbe. Ezen az érkekezleten a masutt emilitett hadi kölcsön-jegyzésen kívül a kath. tanítóknak régi óhajta vált valóra. Tanítóköri gyűléseken évek óta kifejeződött az a kívánság, hogy az egyes espereskerületi körök iskoláiban egységes részletes tanterv alapján tanítsanak. Ez az első lépés egy másik, igen fontos tanítói törekvés megvalósításához, hogy t. i. a tankönyvek is egységesek legyenek. A jelzett érkekezlet a tervezet kiészélete. Rosos István főtanfelügyelő szakszerű érvek meggyőző sorozatával érvelt olyan részletes tanterv mellett, mely az egyházmegye összes kath. iskoláiban alkalmas alapul szolgálhat. Az érkekezlet tagjai annál nagyobb örömmel vették tudomásul a reformot, mert a főtanfelügyelő ur ennek rendszerezésére az egyházi főhatóságtól nyert meghatalmazást. Külön tanterv készül minden iskolafajra, az osztályon s a többféléken osztott iskolák számára. Az előkészítő bizottság az alapelvek megvitására már január hóban összeül. Az érkekezlet ezeknek a vezérelveknak sorozatos összeállításával, majd a készitendő részletmunkák egységesítésével Gubicza Lajos veszprémi tanítót bízta meg. Felhatalmazta egyttal arra is, hogy maga mellé az egyházmegye tanító-pedagógusai közül a tanterv-készítő bizottság tagjait kiválassza. A cél u. is az, hogy a készitendő munkálatban az egyházmegye sok jeles tanítójának elméleti és gyakorlati tudása érvényesüljön. Sikert kívánunk ennek a nagyszabású reformnak. Hivatva lesz ez potolni azt az érezhető hiányosságot, mely a részletes tantervek elkészítésében itt-ott jelentkezik s amelynek fő oka véleményünk szerint éppen a kath. iskolák országos tantervében gyökerezik. Ez a tanterv csak általánosan, nagy vonásokban jelzi a tanítás-anyagot s mellőzi a hasznos pedagógiai és módszertani utbaigazításokat, amelyek az állami és községi iskolák tantervét tájékoztatóvá teszik. A munkálat a jövő iskolai évre elkészül s hasonlóan a pécsei egyházmegye részletes tantervhez, a főhatóság jóváhagyásával jelenik meg. Alapjául veszi a bizottság a nm. püspöki kar által 1905-ben kiadott kath. népiskolai országos tantervet.

Hogyan menekül a hatóság?

A minisztériumnak 1914. évi október 3-án kelt és azonnal hatályba lépett rendelete. (7364/1914. M. E. sz.) megszabja, hogy arra az esetre, ha az ország területének valamely részét ellenséges betörés közvetlenül fenyegeti, az illető területen működő hatóságok és hivatalok milyen magatartást kötelesek tanusítani. Legelőször is azt mondja, hogy az állami, törvényhatósági és községi hatóságoknak mindaddig helyükön kell maradniok és hivatali kötelességeiket szabályszerűen el kell látniok, amíg az ellenség az illető hely közvetlen közelébe nem jutott. Arról, hogy valamely vidéket az ellenséges megszállás veszélye közvetlenül fenyegeti az illető vidéken működő hatóságok rendszerint idejekorán felettes hatóságaitól vagy a törvényhatóság első tisztviselőjétől (az alispántól vagy a polgármestertől) vagy esetleg a kormányt képviselő vidéki főhatóságtól (kormánybiztosától, főispántól) értesítést kapnak. Ilyen értesítés előtt a hatóságnak helyét elhagyni csak akkor szabad, ha az ellenséges megszállás közvetlen veszélye kellő körültekintéssel és lehetőleg a legközelebbi katonai parancsnoknak is megkérdése után megállapítható. A megkérdezett katonai parancsnoktól írásbeli választ kell kérni. A közvetlen veszély bekövetkeztének megállapítása tekintetében az egy helyen működő hatóságok lehetőleg egyöntetűen kötelesek eljárni. Menekülés esetén, ha addig meg nem történt volna, mindenekelőtt az állami és egyéb közjavaknak biztonságba helyezéséről kell gondoskodni. Evégből a javak biztonságba helyezésének tárgyában kiadott általános vagy különös utasítások rendelkezései szerint kell eljárni.

Ha nincs ilyen utasítás, vagy nincs idő, hogy a meglevő utasítás végrehajtsassék, az illető ható-

ságoknak legjobb belátásuk szerint kell eljárniok. A javak biztonságba helyezése után és az ellenség tényleges közeledésével, amennyiben felettes hatóságuktól más utasítást nem kaptak, megkezdhetik a székhely elhagyását. Az elsőfoku rendőrhatalóság tagjainak és a közrendet fenntartó közegeknek székhelyüket mindaddig nem szabad elhagyniok, amíg az ellenség ott tényleg meg nem jelenik és a rendőri igazgatást tőlük esetleg át nem vette. Csak ezután vonulhatnak vissza. A városok polgármesterei, valamint a nagy- és kisközségek bírói és jegyzői vagy mindezek helyettesei még ilyenkor sem távozhathatnak, hanem az ellenséggel való esetleges tárgyalások vagy közvetítés végett az ellenséges megszállás egész időtartama alatt helyükön maradni kötelesek. A székhelyről való távozásnak nyugodtan, rendben, nem pedig menekülésszerűen kell történnie. A visszaszorult hatóságoknak ilyenkor is a megszállott hely közelében kell maradniok, hogy oda, mihelyt lehetséges, azonnal visszatérhessenek. Az eltávozás egyik oka az, hogy az ellenség a hatóságokat saját érdekeiben fel ne használhassa. A közelben tartózkodás oka pedig az, hogy a lakosok ne sok ideig legyenek megfosztva a hazai hatóságok működésétől.

Azt, hogy elérkezett-e a hatósági székhely elhagyásának vagy az odaváló visszatérésnek időpontja, mindig a hivatal vezetője állapítja meg; a tisztviselőkre ez a megállapítás kötelező. A távollét alatt is a vezetővel egy helyen kell — lehetőleg — a tisztviselőknak tartózkodniok. Ha ez nem vihető keresztül, akkor is gondoskodni kell arról, hogy a vezető tudja, hogy elárendeltjei hol vannak. A visszavonult hatóság a távollét ideje alatt a megszállott terület lakosságát továbbra is támogatni és bennük azt a tudatot, hogy a hazai hatóságok részéről nincsenek teljesen elhagyva és hogy a hatóság visszavonulása csak kényszerítő okokból és csak ideiglenesen történt, felbresztetni köteles.

A magyarok Istene óvja meg imádott hazánkat attól, hogy ezeknek a szabályoknak alkalmazására szükség legyen!

Egyházmegyei adományok a hadsegélyező hivatal részére.

— Harmadik közlemény. —

Homokkomárom: 15 kor. 80 fill.

Igal: Hukk György plébános, hivek 10—10 kor., Bors László káplán 5 kor. Összesen 25 kor.

Iharos: Báró Inkey Pál és neje 50 kor., gyűjtés 31'08 kor., Steiner József plébános 25 kor., Béllege János 5 kor., Németh Károly káplán, Horváth József, Pintér József 1—1 kor., Zsulecz János 40 fill. Összesen 145 kor. 56 fill.

Kapoly: 35 kor.

Kaposszentbenedek: Sinkovics Nándor plébános 30 kor., gyűjtés 30 kor. Összesen 60 kor.

Karád: Mokkorpál plébános 50 kor., gyűjtés 46 kor., Chapó Albert káplán 10 kor., Berényi György 5 kor. Összesen 111 kor.

Karmacs: Kanovics László plébános 25 kor.

Káptalanfa: Hívek 100 kor.

Káptalanfőti: Hívek 25'50 kor., Bognár Károly plébános 25 kor. Összesen 50 kor. 50 fill.

Kercseliget: Gyöngyösi Imre lelkész, hívek 10—10 kor. Összesen 20 kor.

Kéthely: Csucsai Pál plébános 25 kor., Keller Lajos káplán 5 kor. Összesen 30 kor.

Kisbárapáti: Bognár Ernő pléb. 20 kor.

Kislőd: Róthy Mihály tb. kanonok-pléb. 50 kor.

Kutas: Dr. Jankovich Tihámér plébános 10 kor.

Kösdögörs: Hívek 30'76 kor., szepezdi hívek 27'80 kor., rendesi hívek 21'90 kor., Cséby János plébános 10 kor. Összesen 90 kor. 46 fill.

Külsővát: 25 kor.

Lajoskomárom: Czónár József lelkész 17 kor.

Lengyeltőti: Kommandinger Vilmos pléb.

bános 20 kor., Kiss György káplán 5 kor. Összesen 25 kor.

Lépcsény: Hívek 9 kor., Szelmaier Rudolf lelkész 5 kor. Összesen 14 kor.

Lókut: Dr. Markovics Bálint lelkész 10 kor.

Magyarpolány: Rázgha Balduin lelkész 100 kor., Heisler Fábán, Agoston Orbánné, Gergőries Mihály 5—5 kor., Hauser Gáborné, Kovács György, Leskovics Ferenc, ör. Kovács János, Murczinger Péter, Ament Pál, Czimmermann József, Murczinger János, Veisz György, Kovács Lőrincz, Vesztergom Izidor, Kneisz Mihályné, Kozma Mihály 2—2 kor., Paulics Pál, Svéda György, Murczinger Anna, Ruisch Mátyás, Polt György, Rotter Mátyás, Reinitz József, Takács Mihályné, Murczinger Teréz, Schillinger József, Veisz Mihályné, Nákovics György, Unger Mihály, Szabadics József, Ruisch András, ör. Kovács György, Unger Róbert 1—1 kor., Paulics Mátyás 50 fill., Gröber Antalné 40 fill. Összesen 158 kor. 90 fill.

Marczali: Rumi István lelkész 10 kor., Mária-társulat 5 kor., Móznér József káplán, Nagy László káplán 2—2 kor. Összesen 19 kor.

Marczaltó: 13 kor. 51 fill.

Magyarózbahely: Babarcsik Gyula lelkész helyettes 5 kor.

Márkó: 62 kor.

Mérnye: Szinger Konrád kegyesrendi jószágkormányzó 25 korona, Perlaki József plébános 15 kor., Egry Jenő 4 kor., Pintér Ferenc 2 kor., Szmodics László, Veisz Sándor, Bass Bernhártné, Katona Ferenc és Péter, Takácsi Gyuláné, Spitzer Manó, Pataki Gézané, Sipos József, Zóla Józsefné, ifj. Bank Illés, Vargyas Vendel, Humor Ilonka 1—1 kor., id. Katona Ferencné, Katona Péterné 60—60 fill., Göndör József, Kari Sándor, Sipos Mihály, Biró József 40—40 fill., ifj. Katona Ferenc, Katona Lajos 30—30 fill., Bertalan Rozika, Sipos Pál, Csordásné 20—20 fill. Összesen 62 kor.

Mesztegnő: Vörös János pléb. 20 kor. *Mezőkomárom:* Schlakker Károly pléb. 17 kor., Henák István 10 kor., Mihalovics Béla, Mihalovics Alajos, Bukta Jánosné 1—1 kor. Összesen 30 kor.

Mihályfa: 50 kor.

Monostorapáti: Horváth János lelkész 100 kor., Szczemsky Gyula, Scheller Zsigmond 10—10 kor., hívek gyűjtése 666 kor., Mezriczky István 2 kor., Vermes Aladár 1 kor. Összesen 129 kor. 66 fill.

Mosdó: Szammer Ignác pléb. 50 kor. *Murakeresztúr:* Csóthi Géza apát-pléb. 200 kor., hívek gyűjtése 3926 kor., Niemetz Sándor káplán 5 kor. Összesen 244 kor. 26 fill.

Nagyatád: Hívek 2720 kor., Ferencz-rendi zárda 10 kor. Összesen 37 kor. 20 fill.

Nagybajom: Hívek 62 kor., Rozgonyi György plébános 20 kor., Szabó Imre káplán 2 kor. Összesen 84 kor.

Nagybákonak: Müller Károly plébános 30 kor.

Nagyestergár: Kostyelik Kajetan lelkész 10 kor., Hoffer János, Csizmadia József, Hitesberger Antal, Hanich Lőrincz, Dülk János, Neheli János, Tóth Antalné, Deics József, Tipolt Péter 1—1 kor., Dülk Péter 80 fill., Major N., Kikl János, Czverencz Antal 60—60 fill., Gartner Mihály, Bachstetter György, Ament György, Mika Antal, Keserő János, Kerner Jakabné, Keserő Péter, Mőger György, Veingartner Mihály, Kitzberger Flórián, Redling János, Pfisztner Mártonné, Hanich István, Redling Károly, Czverencz Fe-

rencz, Mózes Józsefné, Polt Ferencz, Ling János, Ament Vendel, Maar Nándor, Pfisztner József 40—40 fill., Redling József, Istenes Istváné, Schweiszig Ferencz, Amment József, Kikl Ferenczné, Hitzberger Györgyné, Gáll Jánosné, id. Amberg János 30—30 fill., Scheier Pál, Haáz Lőrincz, Scheier Ferencz, Hanich József, Frauzy Mihály, Gremberger Károlyné, Katzer József, Schpirk Sebestyén, Veinper Márton 20—20 fill., Baumgartner János, Huber Antal, Valler Románd 10—10 fill. Összesen 34 kor. 50 fill.

Esküdtszéki tárgyalás.

11—12. nap.

Csak szordinóval. Ha a budapesti városatyák minden ügyét úgy tárgyalnák a budapesti lapok, amint az vidéki kis városok „sajtó organumaiban” szokásos, akkor a kutya se járna lapot. Mi köze az újságíróknak közönségnek ahhoz, hogy valamely városatyá érti-e a mesterségét vagy nem? Mi szórakozást nyújt az, ha valamely „zsurnilista” a becsületsértő kifejezések használatában való túlságos jártasságát, nagy szóbozságát fitogtatja? Erre igazán, nincs szükség! A nyilvános ellenőrzést tessék elvégezni a közgyűlésen. Oda való! „Sajtó hadjáratokra” nincs szükség.

Erről és még arról oktat ki a bíróság egy újságíró, hogy ne ugorjon be az „aszonygák”-oknak. Ha ír, tessék a pusztá valóságát írni, ha már oly nagyon szereti gondolatait nyomdafesték aiat látni: piano! Csak szordinóval! Egyébként az adott esetben a hangfogót így hívják: „8 napi fogház 20 korona és a büntetés végrehajtásának 3 próbáévre felfüggesztése”. Csak szordinóval! Mert az új becsületsértési törvény és az új sajtótörvény igen szigorú ám!

H I R E K.

Öeminenciája jegyzése. Bibor-nok megyéspüspök úr Öeminenciája hadikölcsön címén *egy millió* koronát jegyzett. A székeskáptalan jegyzése most van folyamatban. Az ügy perfektuálása után fogunk beszámolni róla.

A vármegyeről. A vármegyei állandó bíráló választmány *Hunkár* Dénes főispán elnöke alatt f. hó 23-án délelőtt 11 órakor ülést tart. Az ülés tárgya elbírálása azoknak a felebbezéseknek, melyeket a legtöbb állami adót fizető megyebizottsági tagok jövő évre szóló névjegyzékének összeállítására ügyében az igazoló választmány határozatai ellen beadtak.

A vármegyei központi választmány folyó hó 25-én összeül. Határozni fognak az országgyűlési képviselőválasztók ideiglenes névjegyzéke ellen beadott felebbezésekről. Ugy tudjuk ez idő szerint 70—80 felebbezés érkezett be.

Adományok. A veszprémi városi nyilv. jellegű kórházban ápolat harctéri sebesültek részére a következő adományok folytak be: Angoliskasszonyok 32 db. alsónadrág. Schönfeld Mórné 6 pár harisnya, 6 vánkoshuzat, 1 ing. Horváth Rezsóné 6 ing, 3 alsónadrág. Elite kávéház tulajdonosa 3 vánkós, 8 huzat, 5 ing, 3 gatyá, 8 pár harisnya. Horváth István 30 sebesült részére tea. Özv. Korzán M. Gáborné 1 Leiter hűtő. Veszprémi Vörös Kereszt Egylet utján gróf Nádasdy Tamástól 12 db. facány. A nemesszáj adakozóknak hálás köszönetét fejezi ki a veszprémi városi kórház igazgatósága.

Főelőlas. A Méhes-Társbirtokosság helyiségében e hó 22-én (vasárnap) este 6 órakor *Zsigmond* János spanyolországi emlékeiről főelőlas. A Társbirtokosság t. tagjait ez uton hívja meg és vendégeket is szívesen lát az Elnökség.

Adomány a Vörös Keresztnek. Egy magát megnevezni nem akaró egyén Almádiból 10. koronát küldött a veszprémi Vörös Kereszt Egyletű javára. Amiert ez uton mond köszönetet *Koller Sándorné*.

Veszprém és a hadikölcsön. Veszprém város a nemzeti kölcsönre alapjaiból 75 ezer koronát jegyzett. A városi tanács legutóbbi ülésében foglalkozott azzal a miniszteri rendelettel, mely a jegyzett hadi kölcsön kedvezményes lefizetését a városi tisztviselőknak is lehetővé teszi. A jegy-

zett összeg tizenkéthavi részletben fizethető le. A hivatalfőnökök már kiállították a nyilatkozatot s remény van rá, hogy városi tisztviselőink megragadják ezt a kedvező fizetési módozatot s valamennyien részvesznek az állam kölcsönművelésében. Dr. *Komjáthy* László polgármester pedig Veszprém város közönségét az alábbi felhívásban buzdította a hadi kölcsön pártolására:

Polgártársaim! A magyar királyi kormány a hadi szükségletek fedezése céljából kölcsön kibocsátását határozta el. Az igazságot viselt háborunk, a monarchia és hatalmas szövetségeseinknek hadműveletei olyan sikereket mutatnak fel, hogy a háboru kedvező kimenetele tekintetében kétségünk nem lehet. Kötelessége a haza minden hű fiának, hogy vagyoni erejéhez mérten részt vegyen a hadi kölcsön jegyzésében — és ezzel az itthon maradtak méltók legyenek azokhoz a hőskökhöz, kik mindenüket, életüket és vérüket áldozták fel a haza oltárára. A hadi kölcsön-jegyzés nem aján-dék, hanem kedvező gazdasági befektetés, meri hisz a kölcsön után 6% kamatot fizet az állam. Felkérem városunk közönségét, — különösen pedig azokat, akik a hadviselés következtében rendkívüli bevételekhez jutottak, azokat, akik hadi célokra nagyon is megfelelő területek ellenében gazdasági felszereléseket és terményeiket eladtak, — hogy a befolyt pénzüket hadi kölcsön jegyzésére fordítsák. Bizom abban, hogy városunk közönsége most is — mint eddig minden esetben — teljesíti kötelességét a haza iránt.

Pósa Endre törvh. biz. tag arra kérte levelébeli előterjesztésben az alispánt, hogy a hadikölcsön jegyzés miatt a vármegyei törvényhatósági bizottságot közgyűlésre hívja össze. Ezt a megkeresést azonban megelőzte a belügyminiszternek egy rendelete, mely a kölcsön-jegyzést az alispánok be-látására bízta. A törvényhatósági közgyűlés u. is nyolc napon belül nem hívható össze s ez idő alatt a jegyzések megtörténnek. A miniszter tehát felhatalmazta az alispánokat, hogy az arravaló alapokból belátásuk szerint jegyezzenek s ezt utólagos jóváhagyás végett a vármegyei közgyűlésnek bejelentsek. Veszprém vármegye ezek alapján egyes alapok terhére összesen 150 ezer koronát jegyzett. A helybeli pénzügyesetekben a jegyzéseket még nem fejezték be. A teljes eredményről tehát csak jövő számunkban adhatunk hírt. A „Veszprémi Takarékpénztár” maga 200 ezer, a „Veszprém-vármegyei Takarékpénztár” 100 ezer koronát jegyzett. Az előbbi pénzügyesetekben november 20. déli 12 óráig egyesek 809.450 koronát jegyeztek, az utóbbiak pedig az egyesek jegyzése megköze-líti a 200 ezer koronát.

Az iskolák is kivették részüket a hadi kölcsön jegyzéséből. Így a kir. tanfelügyelőség a helybeli állami polgári fiúiskolánál a rendelkezésre álló ifjusági segélypénztárból jegyzett 3 ezer koronát. — A vármegyei általános tanítóegylet kezében 1837 korona van, amelyet a felállítandó Tanítók Házára adományoztak. Ezt az összeget *Göndör* Ferenc elnök hadi kölcsön jegyzésére fordította. — A veszprémi megyei tanítók kezelése alatt áll mintegy 3 ezer koronát kitévő Apponyi—Tóth-lele alapítvány. Göndör elnök ezt is hadi kölcsön címén jegyezte.

A veszprémi iparos ifjak Önképző Egylete részéről *Kranitz* József elnök 2 ezer koronát fordított hadi kölcsönre.

A kegyesrendiek veszprémi háza 9000, a fő-gimnázium pedig a Segítő-egylet, Anyos-kör s az Alumnium-egylet alapjaiból összesen 51 ezer koronát jegyeztek.

Halálozás. *Szkladányi* József c. kanonok, nyugalmazott plébános, életének 76-ik s áldozópapságának 53-ik évében f. hó 18-án meghalt Veszprémben. Harminc évig volt paloznaki plébános s ez idő alatt mint gondos lelkipásztor, mint a balatonfüredi Szeretetház s áll. polgári iskola buzgó hitoktatója, s úgy is mint a füredi kerület esperese közlegének, az egész környéknek nagyrabecsülsését, őszinte ragaszkodását érdemelte ki. A nyugalom éveit Veszprémben töltötte. Mult csütörtökön a papság és számos tisztelője részvevő szívvél kísérté ki nyugvóhelyére, az alsóvárosi temetőbe. R. i. p.

A katonák karácsonya. A vallás- és közoktatásügyi miniszter megengedte, hogy az összes tanintézetekben az ifjuság a hadbavonulnak részére gyűjtést rendezhessen. A gyűjtőleveket a hadsegélyző hivatal bocsátja ki. Az adományozók művésziessé kiviteli emlékképet kapnak. Az intézetek vezetői a gyűjtést a hadsegélyző hivatalhoz küldjék be.

— **A veszprémi egyházmegyei tanítók hadi kölcsöne.** A veszprémi egyházmegye kath. tanítói Tanítók Házát óhajtanak létesíteni Veszprémben. Husz év óta buzdítanak, fáradoznak a központi s a vidéki tanítók, hogy az alapot növeljék. Jóllehet tanítóbárókat is segítségükre jöttek s ily módon a T. H. alapja megközelíti a 30 ezer koronát. Ab-ból a hazafias kötelességből, hogy egyesek s tesztületek hadi kölcsönt jegyzésével az államnak segítségére siessenek, egyházmegyénk kath. tanítósága sem vonhatta ki magát. Rosos István apátkanonok, egyházmegyei főtanfelügyelő a jegyzés megszava-zása végett értekezletre hívta össze az egyházmegyei kath. tanítóegyesület tisztikarát s a T. H. bizottságának tagjait. Az értekezleten az egyh. el-nökök közül részt vettek: Végh Győző vil. elnök, Gadl Sándor pénztáros, Gubicza Lajos és Szanyi István, mint a kezelőbizottság tagjai, továbbá Jósza Ernő jegyző, Sörédi József, Rusznyák Ferenc és Köcsky József közp. bizottsági tagok. Az értekezlet az elnökség előterjesztése után egyhangúlag elha-tározta, hogy T. H. alapjából a nemzeti kölcsönre 10 ezer koronát jegyez, az erről felvett jegyző-könyvet az egyh. főhatósággal hitelesített s az elnökség útján intézkedik, hogy a közp. bizottság jövő évi közgyűlése az értekezlet hazafias eljárását tudomásul vegye. Ez a tízezer korona szolgálhatná egyelőre azt a nemes célt, hogy kamataiban tanító-gyermekek részesedjenek. A megmaradt összeg kamata pedig továbbra is a tőke gyarapítására lenne fordítható. Ez érdemben azonban a közp. bizottság hozhat érdemleges határozatot.

— **Visszaült kaulció.** A veszprémi tüzer-kaszárnya építési pályázatában Fónagy Béla nagy-vállalkozó is részt vett. Biztosítékul a városi pénz-tárba letett 75 ezer koronát, melynek kötelező hatálya csak 75 napra szólt. Minthogy pedig arra nézve, hogy a pályázatot továbbra is fenntartja, nyilatkozatot nem tett s viszont a város se jelen-tette ki, hogy pályázatát elfogadja, részére a letett bántarant a hatóság a legutóbbi tanácsülés ha-tározatával visszautalta.

— **Igazgatósági gyűlések.** A Veszprémi Hitelszövetkezet f. hó 17-en igazgatósági gyűlést tartott a hadi kölcsön jegyzése ügyében. Perényi Antal elnökölgazgató indítványára az igazgatóság 10 ezer korona hadikölcsönt jegyzett s elhatározta, hogy nov. 18-ától kezdődőleg a kölcsönkamatot le-szállítja.

A Veszprémi Szikvizgyár Részvénytársaság ugyanezen napon tartott igazgatósági gyűlésében Kelemen Imre elnökölgazgató indítványára 3.000 koronát szavazott meg hadi kölcsönre. Az igazga-tóság örömmel vette tudomásul, hogy a sebesülteket ápoló kórházaknak a részvénytársaság napon-kint 20 üveg szikvizet adományoz, ami havonként 48 korona értéknek felel meg. Együttal felhatal-mazta az elnökök, hogy mindaddig, míg városunk-ban sebesülteket ápolnak, ezt a szikviz-mennyisé-get a kórházak rendelkezésére bocsássa.

— **Főispánunk Székesfehérvárról.** Hunkár Dénes Veszprémvármegye főispánja, akit a belügy-miniszter Fejérmegyeinek és székhelyének vezeté-sével is megbízott, a napokban Székesfehérvár közgyűlésén elnökölt. Ezen a közgyűlésen Székes-fehérvár 400 ezer korona hadikölcsönt jegyzett s az ottani felsőbb leányiskolának a közgyűlés en-gedélyt adott, hogy 18 ezer koronát nemzeti köl-csönre fordíthasson. A tisztviselők s a tanítók hadi-kölcsön-jegyzése a város 500—500 korona elő-leget adott.

— **Aranyat vasért.** Hunkár Dénesné ömél-tőségához az „Augusta-gyorssegélyalap” javára a következők adakoztak: Veszprémből: Kenessey Mór és 1 ezüst sarkantyú, Szelmayer Józsefné 1 ezüst gyűrű és 1 ezüst órákules, Demjén Mártonné 2 fülbevaló, Lóvy Béláné 1 gyűrű, Róthausner Gé-záné 1 gyűrű, 1 szív, 2 fülbevaló, Csapó Kál-mánné 1 ezüst tütartó, Politzer Vilmos 2 medail-lon, Rosenberg Mórné 1 gyűrű, Abelesz Jenőné 2 gyűrű, dr. Rosenthal Sándorné 1 óra, Stern Emilné 1 gyűrű, Kertész Ilona 1 gyűrű, Salamon Jenni 1 gyűrű, Braun Ilona 1 gyűrű, Braun Erzsé 1 gyűrű, Braun Ferenc 1 gyűrű, Abelesz Rózi 1 medail-lon, Rosenberg N. 1 gyűrű, dr. Robitsch Soma 3 gyűrű, Schvarcz Sámuelné 1 gyűrű, Szabó Erzsé 1 gyűrű, 2 fülbevaló, Szabó Tinka 1 gyűrű és 2 fülbevaló, Legát János 1 gyűrű, Szűcs Erzsé, Haidekker Lászlóné, Kletzár Ida, Gyurkovich József, Gans-perger Erzsé, Misley Károly, Molnár Mártonné, Papp Kovács Ferencné (Balatonalmádi), Lányi Sándorné, öz. Végh Elekné, Horváth Rezsőné, Papp Tera, Szabó Mariska, Szabó Anna, Papp Juliska, Szabó Erzsike, Kozarics Györgyné, öz. Kanczler Lajosné,

Schmidt Mara, Szélessy Dánielné, öz. Noszlópy Csuláné, Magyar Kornélia (Kislőd) és Lisznay Teruska (Kislőd) 1—1 drb gyűrű; Pintér Aladárné 2 zsuзу, Haidekker Matyi aprósárok, Kletzár Sári, 1 fülbevaló, Juraszek Madi 1 érem, Juraszek Mi-cike 1 szív és törmelék, Reé Jenő 2 gyűrű, Misley Ili 2 gyűrű, dr. Misley Sándorné 2 gyűrű, 1 fülbe-való, Scheele Etus 1 gyűrű és 2 karkötő, Galamb Irén 2 gyűrű, Friedrich Mariska 5 K, Bartha Tibor 1 korona, Kövess Edéné (Felsőörs) 1 nyak-lánc 1 keresztlet, Kraitzer Róza 20 K, Rechnitzer Irén (Martonvásár) 1 gyűrű, Grünhut Ignácné 4 K, Rosenberg Piroksa 10 K, Wildenauer Kálmán 10 K, Galamb Kristófné, Major Lusi (Alsóörs), dr. Fatér István, Ocsosvsky Kálmánné, dr. B-óthy István és dr. Lányi Sándor 10—10 K.

— **Hírek a katonakórházról.** Nohanovic Mújó 40 éves agnoselőli születésű bosznia-hercegov-ovina 5. vadászszázaléjbeli köztitűz e hó 14-iken elhunyt. Temetése 16-ikán délután ment végbe. Harcban részt vett katonát megillető pompával. A temetésen a katonakórház tisztjein, Vörös Keresztes hölgyein és ápolószemélyzetén kívül részt vettek az itt állomásozó tiszték nagy számban s a kive-zényelt díszszakasz, amely a tetem sírba tételekor salvet adott le. A temetésen Lukács Imre katoná-lelkész mélyen szántó beszédet tartott. A városi dalárda pedig elénekelte az ez alkalomra áttírt Schreiner Karoly szerette gyászdalát. — Az elmúlt heten a különböző befőttek, nyers főzésekkel való könnyű süteményeken stb. kívül, öz. Simon Ist-vánné (Balatonalmádi) 8 harisnyát, 10 zsebkendőt, 6 inget és 6 alsónadrágot, Steiner Jónás 3 liter gyógykonyakot adott. Halás közönet a nagylelkű adakozóknak.

— **Sorozás.** Hétfőn és kedden veszprémi népfelkelők jelentkeztek a sorozáson. Második na-pon, — hogy kellő számu emberanyag álljon rendelkezésre, a katonai hatóság berendelt néhány devescseri járásbeli községet is. Veszprémből ösz-szesen 244 népfelkelőt soroztak be a tizenket-évfolyamból. E hó 21-ig a devescseri, 23—27-ig az enyinyi, 28—30-ig a pápavárosi, december 1—4-ig a pápai, 7—12-ig a veszprémi, 14—19-ig a zirczi járás népfelkelőit sorozták.

— **Hadi foglyok.** A 36. veszteségi lajstrom szerint vármegyénkbeli hadi fogságban vannak még a 31. népfelkelő gyalogezredből: Mayer János gyalogos (Tótvázsony), Pors Ferenc (Súr), Sándor Gyula gyalogos (Hajmáskér), Vajda Károly gyalogos (Kadárta).

— **Tanítók jutalomdíja.** Mindazok a ta-nítók, akik a Wodianer-fele évi kető ezer koronás jutalomdíjra számot tartanak, kérvényeiket még e hó folyamán nyújtsák be a kir. tanfelügyelőséghez. Pályázhatnak kiváló működésű tanítók, akik nem-csak az iskolában, hanem társadalmi működésük-ben is szép eredményeket tudnak felmutatni.

— **Védekezünk a kolera ellen.** A polgár-mester közhírre teszi, hogy a kolera elleni ingyen oltást folyó évi november. hó 25., 26. és 27-en végzik a városi tanácssteremben. Az orvosi tudomá-nyos megállapítás szerint az oltás meggátolja a kolerát, az oltás nem veszélyes és semmi kelle-metlen tünetekkel nem jár. Felhívja tehát azokat, akik kolera ellen magukat vagy családtagjaikat beoltatni akarják, hogy november 25., 26. és 27-en délután 4 órákor a városháznál jelentkezzenek. Az oltás ingyenes.

— **Erzsébet-ünnepély a pápai áll. tani-tóképzőben.** Ma, amikor ágyuk dorognak és az emberiség ezrei halnak meg a harc tüzeiben, szinte jólesik egy-egy kegyeltes ünnepség. Megboldogult Erzsébet királynénkről emlékeztek meg a pápai áll. tanítóképző tanári kara és növendékei f. hó 19-en igen szépen sikerült ünnepség keretében. Annak az Erzsébet királynénak emléket ünnepelték, aki részünkre, hazánk számára a joakarát és a béke védangyala volt. Igazán ugy esett szívünknek a harc közepén e szelid ünnepies, mint a haragos felhők közt kislőtő nyájas hold sugara. Olyan bána-tos lelkesedéssel mondjuk mindnyájan: „Legyen áldott emléke!” Az ifjuság először elment az Er-zsébet királynénért bemutatott gyászmisére, majd utána a következő ünnepség volt a tanári kar je-lentében: 1. Szózat. Énekelte az ifj. nagy ének-kara. 2. „A genfi áldozat” Józann Miklóstól. Szav-alta Bartunek J. III. é. t. j. 3. Ünnepi beszéd. Mondotta Kirchmajer Győző t. k. tanár. 4. „Áldás”. Előadta az ifjuság válogatott kara. 5. „A Kapuci-nusok templomában.” Abrányi Emiltől. Szavaltá Márkus Árpád III. é. t. j. 6. Hymnus. Énekelte a nagy énekkar. Ünnepély után meghatottan távoztak.

— **Tanítók, tanítóknő és nyugdíjas tani-tók figyelmébe.** A mozgósítás folytán számos ta-nító vonulván be katonai szolgálatra, az iskolák egyrésznél tanerő hiány van. Felhívja a tanfel-ügyelőség azon okleveles tanítókat, tanítóknőket és nyugalmazott tanítókat, akik 80 korona díjazásért a helyettesi teendők ellátására vállalkoznak, hogy ez irányú bélyegletlen kérvényüket oklevélük hiteles másolatával és tartozkodási helyüknek pontos meg-jelölésével sürgősen terjesszék fel dr. Vértessy Gyula vármegyei kir. tanfelügyelőhöz.

— **Vizsgázók figyelmébe.** Mindazok, akik az állami polgári iskolákban a karácsonyi ünnepek idején magánvizsgálatot akarnak tenni, kérvényei-ket már most, és pedig fellétlenül adják be az illető iskola igazgatójánál.

— **Adót fizess.** A veszprémi városi adóhi-vatal ezennel felszólítja mindazokat az adózókat, akik a folyó negyedre esedékes adótartozásukat e hó 15-éig be nem fizették, hogy azt, járulékaival együtt, a jelen hirdetmény közhírre tételeitől szá-mított 8 napon belül annál is inkább fizessék be, mert ellenkező esetben ellenük a zálogolási eljárás azonnal meg fog indítani.

— **A Vörös Keresztes bélyeg.** Az Emke a Vörös Kereszt javára két filléres bélyegeket boc-sátott ki. E bélyegek levelek lezárására alkal-masak. Aki ilyen bélyegeket óhajt, járulékaival az erdélyrészi magyar közművelődési egyesület igaz-gatóságához Kiozsvárra. A bélyegek csinos kiállít-asuak. Középen a magyar szent korona a pajzs-szal, melynek belsejében egy vörös kereszt van.

— **Uj tanítók.** Az ajkarendeki községi is-kolánál a minap volt a tanítóválasztás. Hauser Mihály és Lassóber Mihály okleveles tanítókat vá-lasztották meg.

— **A balatoni körút építése.** A háboru sok megkezdett és befejezésre váró munkának ki-vitelét is megakadályozta. Az volt a terv, hogy a balatoni körút építésének a folytatását is elhalaszt-ják. A kereskedelemügyi minisztérium azonban el-határozta, hogy a munka folytatását engedélyezi. A badacsonyi bazaltbánya részvénytársaság nem-régiben azzal a kérréssel fordult a kereskedelem-ügyi miniszterhez, hogy juttasson nagyobb rende-lést a bányának, különben a háboru okozta álla-potok miatt beállott vállalkozásihiány a bánya üze-mének beszüntetésére és munkásainak elbocsáta-sára kényszeríti a társaságot. A minisztérium tel-jesítette a vállalat kérését és 132.000 korona ára kavicsot, terméskövet és zuzadékot rendelt a bala-toni körút építésére.

— **A megyei tisztviselők állásának meg-hosszabbítása.** A magyar törvényhozás a múlt évben, tekintettel az államosiásra, a vármegyei törvényhatósági tisztviselők restaurációját feifüg-gesztette s a választott tisztviselők mandátumát 1914. év végéig meghosszabbította, abban a re-ményben, hogy egy év alatt tető alá hajtja a vár-megyei közigazgatás államosiását. Ha a háboru ki nem tör, a benyújtott törvényjavaslatokat rég letárgyalták s a törvény szentesítve végrehajtást is nyert volna. Felmerült a kérdés mi történjek most? Tartanak-e a vármegyék decemberben tisztújást, vagy a törvényhozást hívják össze s újabb törvény-nyel adjanak a vármegyei tisztviselőknek egy, vagy két évre mandátumot? A restaurációt nem lehet megtartani, mert az hat évről hat évre szól s az államosiást ily hosszú időre elhalasztani nem akarják, de meg azért se lehetne megtartani, mert sok tisztviselő hadpavonult s ezek be sem adhat-nak pályázati kérvényeiket. A kormány törvény-hozás útján fog újabb mandátumot biztosítani a vármegyei választott tisztviselők részére s e végből a f. hó folyamán egybeül a törvényhozás mindket haza, hogy a főlhatalmazást megadja.

— **Megszökött menhelyi fiu.** Bodorkás József a veszprémi gyermekmenhelyből Adony köz-ségbe Müller Ferencnéhez adván ki gondozásra, onnét október 28-án megszökött. A fiu körözését az adonyi főszolgabíró elrendelte.

— **Csomagszállítás.** A posta és távirtda vezérigazgatósága értesíti a közönséget, hogy Galicia egész területére — további intézkedésig — a cso-magszállítást beszüntették.

— **Karácsonyi pásztorjáték.** A közelgő karácsonyi ünnep a tanítók nagy részét arra ösz-tönzi, hogy tanítványaival pásztorjátékot rendezzen. Erre a célra melegen ajánljuk Wimmer Károlynak, a pápai kath. tanítóképző igazgatójának bájos karácsonyi színjátékát. Címe: *A gyermek álma*. Ára 30 f. Kapható a szerzőnél és az egyházmegyei nyomdában Veszprémben.

— **A bevonult tanítók vasuti jegye.** A vasuti arcképes igazolványokat, mint megírjuk, ez év dec. 31-ig lehet megújítani, a tanfelügyelőséghez beadott kérvény alapján. Több hadbavonult tanító kérdést intézett az illetékes ügyvezetőséghez, hogy mikor újíthatják meg arcképes igazolványaikat. A válasz az volt, hogy a hadbavonultak és azok családtagjai arcképes igazolványuk 1915. évre való érvényesítését, illetőleg új igazolványok kiállítását később meghatározandó határidőn belül l. évi december 31-ike után is kérhetik.

— **Érdekes nyilatkozat.** Wallace természettudós, kire a darvinisták oly büszkék voltak, amennyiben ő is az általuk terjesztett fejlődésnek híve, nem rég alaposan zavarba hozta a darvinistákat. A „New-Jork World” című lap egyik számában u. is a többek között ezt írta: „A természet elfogulatlan és komoly tanulmányozása folytán az emberi ész amaz igazságra jut, hogy a világ létének egyik korszaka a teremtés állapota. Bizonyos, hogy teremtés folytán nyerte az ember a szellemet, a lelket. A fejlődésnek nem tudja megmondani, honnét az ember lelke; nem tudja áthidalni az ember és az állat közti különbséget. Már a matematika maga is bizonyítja, hogy az emberben olyan lelki képességek vannak, minőket más teremtményekben hiába keresünk. Ezt bizonyítja a zene és művészet is. Egész bizonyos, hogy a lélek a teremtésnek köszönti létét. De nemcsak a lélek tétellezi fel a teremtést. A fejlődés tanával ugyan sokat tudunk kimagyarázni, de azt már nem tudjuk, mi az oka a tarka madártól keletkezésének és növekedésének. Ez schögy sem lehet a véletlen szüleménye... Gondolkozz emberek előtt megszünt létezni az anyagelvűség fejlődéstana, vagyis józan ésszel nem lehet azt állítani, hogy minden csak anyag, és hogy minden létező valami más meg-lévőbből fejlődött.”

— **Egy ügyes takarítónő, ki padlót kefélni is tud, felvétetik Wellner Gyula fogmütermében, Rákóczi-tér 22. sz.**

— **Fata János lakatosmesterhez egy tanuló felvétetik.** Veszprém, Temetőhegy, Béla-utca 1. sz.

A háború krónikája.

November 15. Az északkeleti hadszíntéren a mi arcvonalunkon tegnap sem volt harc.

Kelet-Poroszországban a harcok még tartanak. Stalupónénél a németek 500 oroszot elfogtak.

Előnyomulásunk Valjevótól északnyugatra erős ellenállásra talált. Az esőtől és hőtől feneketlenül vált talaj is megnehezíti tüzserégünk továbbhaladását. Mindazonáltal összes hadoszlopaink előbbre jutottak.

A törökök Köpriki mellett folyt harcoknál az oroszokat megverték. Az oroszok vesztesége 4000 halott és ugyanannyi sebesült volt.

Nyugat-Flandriában a harcok még tartanak. Yperntől délre, a németek 700 franciát elfogtak. A franciáknak súlyos veszteségeik voltak és több mint 100-at foglyul ejtettek közülük.

November 16. Przemysl védelme úgy mint a vár első körülzárása alkalmával, ezuttal is a legélénkebb tevékenységgel folyik. Így tegnap az őrsereg egy nagyobb kiróhanásával az ellenséget északra visszaszorította. Csapatunk ebben a vállalkozásban igen csekély veszteséget szenvedtek.

A Kárpátokban az ellenséges különítményeknek egyes előretöréseit könnyűséggel visszautasítottuk.

A Valjevótól északra és nyugatra fekvő magaslatokon az ellenség ismét ellenállást fejt ki.

Csapatunk tegnap Obrenovacz előtt Ubnál és a jautinai hegység ellen támadva, a Kamenicától keletre fekvő és déli irányban Stubiczáig, a Bogaczicza—Valjevó-utit legmagasabb pontjára terjedő gerincvonalon állottak.

A török csapatok elfoglalták Kuturti Perzsza-Asszerbeideanban, amelyet eddig az oroszok tartottak megszállva. Az oroszok vereséget szenvedtek és futásnak eredtek. Az oroszokat üldöző csapatunk és az ő hátdődjük között jelentéktelen harcok folytak. Bőséges hadizsákmányt ejtettek.

A nyugati harctéren a németek előnyomultak. Keleten a harcok Kelet-Poroszország határára és Orosz-Lengyelországban még tartanak. Döntés még nem történt.

November 17. Az északi hadszíntéren tegnap arcvonalunk egyes részén harcok indultak meg.

Keleten a harcok tovább tartanak. A németek Kelet-Poroszországban az ellenséget a Stalupónentől délre eső területen visszavetették. A Nyugat-Poroszországban operáló csapatok Soldau mellett orosz haderők köziedését sikeresen elhárították és a Visztula jobb partján előnyomuló erős orosz haderőt Lipnónál vívott győzelmes harcban Ploekre szorították vissza.

A Wloczlaweknél elért siker folytatásaképpen néhány napon át vívott harcokban döntés történt.

A szembeszállott több orosz hadtestet Kutnón túl vertek vissza. Az eddigi megállapítások szerint itt az oroszok 28.000 foglyot, legalább 70 gépfegyvert és agyukat vesztek, amelyek száma még nem ismeretes.

A déli hadszíntéren győzelmes csapatunk az ellenséget szívosán üldözték és nem engedtek időt arra, hogy nagyszámu és különösen Valjevónál évek óta előkészített állásaiban újabb komoly ellenállásra gyűlekezzenek.

Valjevó előtt csak az ellenséges utóvédekkel ütköztünk meg; ezek rövid ellenállás után vereséget szenvedtek és foglyokat hagytak kezünk között.

Csapatunk elérték a Kolubarat, megszállták Valjevót és Obrenovaczot. A fogadás Valjevóban jellemző volt, előbb virágok, de csak megtevesztésül, közvetlenül azután bombák és puskatűz.

A Lazisztan zónájában álló csapatunk tegnap megtámadták az orosz határ közelében fekvő limani állást. Az ellenség súlyos veszteségeket szenvedett. Csapatunk az ott tartózkodó orosz csapatokat bekerítették.

A nyugati hadszíntéren tegnap a vihar és a hófúvás miatt mind a két fél csak csekély mérvű tevékenységet fejtett ki.

November 18. Hivatalos jelentés szerint csapatunk Szerbiában tegnap a déli harctéren a Kolubaráig nyomultak előre s azon részben már át is keltek, bár az ellenség valamennyi hídát lerombolt. Valjevóban, ahova már egy felsőbb parancsnokság is megérkezett, a nyugalmat és rendet gyorsan helyreállítottuk. A város a szerb csapatoktól sokat szenvedett. Egy kisebb lovassági különítmény tegnap 300 szerbet ejtett foglyul.

Krakó körletéből előretörő csapatunk tegnap a galicizai határtól északra elfoglalták az ellenség első védelmi vonalait. A Volbrom és Pilicza körül lévő területen az oroszok többnyire csak agyutűznél körletébe jutottak, ahol gyalogságuk támogatást intézett ellenünk, visszavertük. Ezredeink egyike 500 oroszot elfoglyul ejtett és két géppuskasztagot zsákmányolt.

A francia harctéren tegnap nevezetesebb esemény nem történt.

Konstantinápolyi híradás szerint az Egyiptomba bevonult igen jelentékeny csapatok előnyomulása igen nagy gyorsasággal halad. Már most nyilvánvaló, hogy a móhamedán agitáció jól előkészítette a talajt Egyiptomban Törökország mostani katonai akciója számára. Egyiptomban a hangulat határozottan kedvezőlen Anglia számára,

minthogy az angol csapatokat saját országukban árusítás környékezi.

November 19. Orosz-Lengyelországban megkezdődött az oroszokkal a csata, amely ránk nézve kedvező körülmények közt fejlődött ki. — Tegnap 3000 oroszot foglyul ejtettünk. — Lodztól északra harcban állanak a németek, akik az északi szárnyon erős orosz lovasságot megverték. — Szerbiában katonáink nagy harc után átkeltek a Kolubara-folyón.

A délnyugati harctéren a Kolubara-folyó elpusztított ártárainál többrendbeli nagyobb harc volt. Saját erőink már a tulsó parton vannak. November 16-ikán 1400 foglyot ejtettünk és sok hadianyagot zsákmányoltunk.

Nyugat-Flandriában a harc tovább tart. A helyzet lényegileg változatlan.

Fogászati műterem

Veszprém, Rákóczi-tér 22. sz. Telefon 49. Inter-urban

Wellner Gyula

régi jóhírű fogászati műterme. Rendelkezésre áll az összes fogászatba vágó műveletekre.

Foghuzás, fogtömés, műfogak, fogsorok.

A szájpádás nélküli műfogak speciális készítője.

Számtalan elismerő levél.

Tanítóknak kedvezmény.

A Pyreneusok körül.

— Írta: Zsigmond János. —

A bőséges viharoktól dűlő háború küszöbén indulam Nyugatra, nem is sejtve, hogy ahol akkor még nyugodt munkás élet folyt s ahol a kultur-világ minden jelenségei oly szépen domborodtak ki, ott nem sokára egyszerre minden felfordul és a kitört háború nyomában az összes durva szenvedélyek fognak uralkodni a kultúra által teremtett szelidség, bekesség és jólét helyett.

Szinte hihetetlen, hogy az annyira rettegett és annyiszor gáncsolt háború mennyire meg tudja változtatni az embereket, még az olyanokat is, akik fennhirdetik műveltségüket, akiknek minden gondolatuk és szavuk a humanizmus és az emberszeretet volt.

Mindhiába, az ember mindig csak ember marad, ugyanazon jó és rossz tulajdonságokkal és a benne rejlő durva szenvedélyek, melyeket a kultúra elnyomott, egyszerre mintegy varázsütésre előtörnek és uralkodnak egyesek és népek szívére teljes erővel. A durva szenvedélyek nyomában mindig rom és pusztulás marad, így a háború által felkeltett szenvedélyek is romokat és sivatagot teremtenek ott, ahol eddig virágzó élet, népes városok és termékeny földek voltak.

A kultur-világ mindig rettegett a háborútól az ókortól kezdve a jelen időig. Ezt a rettegést pedig nem annyira a kultúrával együtt járó finomodás és elpuhulás vagy esetleg gyávaság szülte, hanem a vele járó borzalmak, pusztulás és romlás, amitől a művelt társadalmak ösztönszerűleg és kulturájukból kifolyólag mindig rettegtek. Ebben leli részben legalább magyarázatát az a jelenség is, hogy már az ókori hatalmas római birodalomnak a védő szárnyai alá

Hazánk legelső és legnagyobb

templomberendezési műintézete.

Szobrászat, oltárépítéset, aranyozás és festéset. Templomok stilszerű új berendezése. Oltárok, szószékek, keresztek, urkoporsók, szobrok, stációképek, gyónószékek és templompadok készítése.

Régi oltárok renoválása, aranyozása és festése.

Templomfestés a legegyszerűbből a legművészibb kivitelig. Szegény templomoknak kedvezmény és részlettörlesztés. Munkamegtérítés és megbeszélés végett saját költségemen utazom. Készített munkáim művészi és tartós kivitelét elismerő iratok ezreivel bizonyíthatom.

Arjegyzék ingyen és bérmentesen.

LEWISCH ROBERT Szombathely.

igyekeztek menekülni az akkori művelt világ részei. Különösen a kelta fajú népek, a mai Franciaország, Spanyolország, Britannia, Pannónia stb. népei aránylag könnyű szerrel mondták le még állami függetlenségükről is, mert helyébe békét és nyugalmat, mint a kulturális fejlődés feltételeit nyerték. Mindezt nem élvezhették volna a hatalmas Róma légióinak védelme nélkül, mert maguk nem tudták volna kellően védekezni a szomszédos barbár népek betörései és a betörésekkel együtt járó pusztításai ellenében.

A világtörténelem különös jelenségei közé tartozik, hogy az ókori kultur-világot éppen az a népfaj fenyegette legjobban és az a nép is tette utóbb tönkre, amely-ma minden más fajok mellett méltán dicsekedhetik azzal az igazi kulturával, mely az embert minden téren emberé tudja tenni. Ez a népfaj pedig: a germán, melynek egyik legnépesebb és leghatalmasabb ága a mai német.

Ez a népfaj, ennek a népfajnak egyik ága teremtette meg a mai Franciaországot is, mely ma román fajú ugyan, de még neve is magán hordja a germán alapítás bélyegét. Az V. században ugyanis a kis, legfeljebb néhány százezer lelket számláló frank német nép nyomult be a római birodalomhoz tartozó latin nyelvű Galliába és tervszerű következetességgel előre nyomulván, a római légiók kivonulása után védetlenül maradt óriási területeket megszállotta és új uralmat teremtve megalapította nevéről a mai Franciaországot, melyet németül ma is Frankreich-nak neveznek. Csupa vitézség és csupa államalkotó képesség jellemezte ezt a kis német fajú népet, melynek barbár letére is csak az egy hibája volt: kevesen voltak. A kevés hódító nem tudta nyelvtől fenntartani a sok milliónyi latin népesség között s ha urala is lett a mai Franciaország földjének, de nyelve eltűnt, beleolvadt a latin elem nagy tömegébe és csak az ország mai neve mutatja még, hogy kik voltak ott az V. században az új állam-állapítók.

A franciák mint kelták.

Nem lesz érdektelen most, mikor a franciák és németek velünk együtt oly, melyre ható következményeket magában rejtő háborút, folytatnak egymással, akár csak mi az orosz szlávokkal, egy kis visszajelentést vetni a homályos múltba és abból a múltból napfényre hozni a mai francia nemzet kialakulására vonatkozólag egy-két olyan adatot, amit talán sokan rég elfelejtettek, vagy esetleg nem is tudtak róla.

A mai franciák ereiben nagyjából kelta vér pezseg. A római kori Galliának, vagyis a mai Franciaországnak a kelta fajú gallusok voltak az őseik. Ez a népfaj nagyon elterjedt volt az ó-kori Európában. A mai Franciaországon kívül Belgiumban, a Pó síkságán Italiában, nálunk a Dunántúlon Pannoniában, a mai Svájc régi területén, azonkívül a mai Spanyolország és Portugália régi területén, sőt a mai Angliának a területén is az ó-korban csupa kelta fajú népek laktak. Nem voltak ezek egészen barbárok, mint például a mai népek elődei még abban az időben, hanem bizonyos foku sajátos kultúrájuk volt, ami ha nem volt is olyan magas kultúra, mint a görög-római, de azért a barbár népekénél sokkal magasabb kultúra volt.

Sok évszázadból álló évezredek éltek át ezek a kelta fajú népek Európában, amiről a történelem alig tud valamit. Nem estek bele az ó-kori kulturvilág körébe és így se a görög-írók nem emlékeznek meg róluk, se a rómaiak nem vettek tudomást róluk mindaddig, míg velük érintkezésbe nem jutottak terjeszkedésük alkalmával.

Ha Európa térképére tekintünk és a keltáktól lakott említett országokat nézzük, azt látjuk, hogy mikor a történelem a rómaiak után róluk először tudomást szerez, akkor ezek a népek Európának nyugati területein laktak már. Föltehető, sőt bizonyos, hogy nem mindig laktak ott. Nem lakhattak mindig ott, mert Ázsiából, mint az európai népek kétségtelen hazájából ismeretlen időkben Európába nyomulva, bizonyosnak vehető, hogy eleinte Európának Ázsia felőli keleti részein laktak, majd annak közepére települhettek és végre eljutottak arra a részre Európának, ahol a történelmi időkben találjuk őket. Mindez a sok vándorlás ismeretlen századok alatt történt és olyan régen, hogy még megközelítőleg se lehetne annak az idejét megállapítani. Annyi bizonyos, hogy a történelmi időkben már az említett helyeken találjuk őket. De az is bizonyos, hogy nem minden ok nélkül vonulhattak következetesen Európa nyugati részei felé.

— **Lewis Robert** egyházi műipar-intézetének mai hirdetését olvasóink b. figyelmébe ajánljuk.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak, kik boldogult nagybátyánk és rokonunk

Szkladányi József

c. kanonok, nyug. esperes-plébános

elhalálása felett kifejezett részvétükkel és a temetésen való megjelenésükkel fájdalmonkon enyhíteni szívesek voltak, ezuton is halás köszönetét fejezi ki a gyászoló család nevében

özv. Tekerés Lajosné.

Anyakönyvi kivonat.

— 1914. november 2-től november 19-ig. —

Születés.

Ráksy Lajos Gyula vármegyei segédkezelő és Ilikman Margit fia Ódón r. kath. — Schwartz Ferenc mészárosiparos és Stern Czelesztin fia halvaszületett. — Bogdán József kőbörigény és Bogdán Mária kőbörigényő fia József r. kath. — Farkas István uradalmi kocsis és Horváth Erzsébet fia István r. kath. — Vöröskői Ágnes házicseléd leánya Magdolna r. kath. — Sári Zsigmond kórházi betegápoló és Söveges Mária fia Zsigmond László ref. — Vidák Ernő m. v. mozdonyvezető és Heizer Mária leánya Katalin Mária r. kath. — Fejes Gyula ácssegéd és Angyal Eszter fia Béla r. kath. — Joó István kömvétség és Vajda Julianna leánya Erzsébet Sarolta r. kath. — Heizer János szabósegéd és Szauber Terézia fia József r. kath. — Prackó József napszámos és Etlinger Terézia fia József r. kath. — Sziég Elemér m. kir. honvéd nyilvántartó őrmester és Sölyom Irén fia Zoltán Géza r. kath. — Németh Rezső m. v. irodakezelő és Grün Mária leánya Erzsébet r. kath.

Halálozás.

Varga Istvánné Bakó Erzsébet napszámos neje 65 éves r. kath. — Gyári Mária 2 éves r. kath. — Stefanics Ilona 1 hónapos ref. — Lampert György napszámos 73 éves r. kath. — Özv. Horváth Gáborné Cseh Eszter magánzónó 67 éves ref. — Steinbach Márton cipésziparos 69 éves r. kath. — Szkladányi József nyugalmazott esperes-plébános, c. kanonok 75

éves r. kath. — Özv. Kovács Józsefné Regénye Borbála magánzónó 82 éves r. kath. — Kercseli József 19 hónapos r. kath.

Házasság.

Hardik István m. v. forgalmi díjnok r. kath. és Nagy Mária r. kath. — Kolonics Ferenc szabóiparos r. kath. és Pátkai Katalin r. kath.

Fióküzlet: Balatonalmádiban.

Egyedüli fehérnemű bizományi lerakat:

Rádi István és T^{sa}
cégnél Veszprém, Fő-tér.

Férfi színes ingek-gallér nélkül
35—46 cm.-ig raktáron.

Árak: 3.—, 4.—, 5.—, 6.—, 7.— korona.

Férfi fehér ingek gallér nélkül
35—46 cm.-ig raktáron.

Árak: 2.—, 3.50, 5.—, 6.—, 7.50 korona.

Férfi színes turista ingek
35—47 cm.-ig raktáron.

Árak: 2.50, 3.50, 5.—, 6.— korona.

Férfi fehér apacs ingek
3.—, 5.—, 7.— korona.

Gyermekek fehér és színes ingek
2.50, 3.—, 3.50 korona.

Férfi hálóingek
35—47 cm.-ig raktáron.
3.—, 5.—, 6.50 korona.

Férfi alsónadrág
gombos. Árak: 2.50, 3.—, 3.50, 4.— korona.
zsinóros. Árak: 1.50, 2.40, 3.— korona.
rövid, színes.
Árak: 2.—, 3.50 kor.

Nagy választék

Borsalino és Gyukits kalapokban.

valamint a legújabb nyakkendők, gallér, harisnya, zsebkendők és keztyűkben. Ernyők 1200 napl jótállással, sötétotokban legújabb különlegességek raktáron.

Plébános és tanító uraknak 8°/o árendemény.
Levélni rendelések legpontosabban eszközöltetnek, meg nem felelő árut készséggel visszaveszünk.

Vasuti menetrend.

Vonat indul Veszprémből.

Alsóőrs felé

Városi állomás	Honvédlaktanya
Reggel 4 ó 24 p	4 ó 28 p
Délután 9 ó 44 "	9 ó 49 "
Délután 4 ó 57 "	5 ó 01 "
Délután 2 ó 06 "	2 ó 11 "

Czellődmők felé

Városi állomás	Jutas
Délután 10 ó 10 p	10 ó 50 p
Délután 2 ó 47 "	3 ó 36 "

Székesfehérvár felé

Városi állomás	Jutas
Reggel 4 ó 05 p	4 ó 44 p
Reggel 7 ó 05 p	7 ó 27 "
Délután 4 ó 08 "	4 ó 38 "

Győr felé

Városi állomás	Jutas
Éjjel 3 ó 05 p	3 ó 23 p
Délután 10 ó 10 p	11 ó — "

Dombóvár felé

Városi állomás	Jutas
Reggel 7 ó 05 p	7 ó 37 p
Délután 2 ó 47 "	3 ó 45 "

Vonat érkezik Veszprémbe

Alsóőrs felől

Honvédlaktanya	Városi állomás
Reggel 7 ó — p	7 ó 04 p
Délután 4 ó 03 "	4 ó 07 "
Délután 12 ó 56 "	1 ó — "
Délután 7 ó 41 "	7 ó 46 "

Czellődmők felől

Jutas	Városi állomás
Reggel 7 ó 20 p	7 ó 55 p
Délután 4 ó 25 "	4 ó 55 "

Székesfehérvár felől

Jutas	Városi állomás
Délután 10 ó 39 p	10 ó 55 p
Délután 3 ó 28 "	4 ó 55 p
Este 10 ó 32 "	10 ó 53 "

Győr felől

Jutas	Városi állomás
Reggel 7 ó 03 p	7 ó 55 p
Délután 3 ó 22 "	3 ó 55 "

Dombóvár felől

Jutas	Városi állomás
Délután 9 ó 01 p	9 ó 36 p
Este 9 ó 41 "	10 ó 53 "

Bakos Kálmán

fűszer- és csemegekereskedő
Telefon 55. VESZPRÉM Telefon 55.

Ásványvíz nagy raktára!

Ajánlom friss töltésű ásvány-
és gyógyvíz nagyraktáramat.

Az összes bel- és külföldi ásványvíz
és gyógyvizek állandóan raktáramon
vannak. Főraktára:

a szt. Lukács Kristály víznek.

rendkívül kedvelt szénsavas borvíz
= eredeti porcelándugós üvegekben =

2 lit. 1¹/₂ lit. 1 lit. 1/2 lit.
64 fill. 56 fill. 48 fill. 30 fill.

Főraktára: Salvator lith savanyú-
víznek, Mohai Agnes,
Giesshübl, Csizi, Pe-
táncsi, Calsbadi, Ma-
rienbadi, Preblau, —
Bikszádi, Borszéki,
Guber, Parádi, Halli
stb. stb. vizeknek.

KESERŰVIZEK.

A vizeket vidékre szállítva a csomagolás ön-
költségen lesz felszámítva. Nagyobb vételnél
engedmény, ismétlődőknek előnyár.

Az összes fűszer-, csemege-ásvány-
víz- és háztartási cikkekről a nagy
árjegyzék bárkinek megküldetk.

Johann Maria Farina Gegenüber dem Rudolfsplatz

csakis ez a valódi

kölnivíz, kölnivíz-poudert és kölnivíz-szappan.

Kapható drogériákban, gyógyszerárakban és illatszertárakban.

Ne tessék elfogadni

kölnivíz-szappant, kölnivízet és poudert, ha nincs rajta az eredeti és
egyedül valódi, de sokszor utánzott JOHANN MARIA FARINA Gegenüber
dem Rudolfsplatz. Akkor sem kell elfogadni helytelen és utánzott kölni-
vizet, kölnivíz-poudert és kölnivíz-szappant, ha az itt jelzett eredeti
készítmény nem volna kapható az Ön lakhelyén, mert a világhírű cég
magyarországi képviselője:

HOLCZER EMIL ZOLTÁN Budapest, VIII., Szigetvári-utca 16. sz.
egyszerű levelezőlapra azonnal válaszol és közli, hol szerezhető be az eredeti minőség.

HIRDETÉSEK

felvételnek a kiadóhivatalban.

ROLAND FERENC

orgona- és harmoniumkészítő
VESZPRÉMBEN
Ostromlépcső-utca 5. sz.

Elvállal teljesen új orgonák építését a
legegyszerűbbtől a legdíszebb kiví-
telig — pneumatikai rendszer szerint.
ORGONÁK átalakítását és hangolását
jutányos árban számítom. Iskolák részére
HARMONIUMOKAT jó erős kivitelben
készítek. ZONGORÁK javítását és han-
golását úgy helyben, mint vidéken a
lehető legrövidebb idő alatt eszközölök.

Alapított 1894-ben

Villanyerőre berendezve

Egyházmegyei Könyvnyomda

Készít a legrövidebb idő alatt
a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig minden néven
nevezendő könyvnyomdai munkákat,
úgy mint: röpiratok, füzetek, köny-
vek, folyóiratok, árjegyzékek, kör-
levelek, hirdetmények, falragaszok,
évi jelentések, mérlegek, kimutató-
sok, gyászlapok, rovatolt táblázatok,
névjegyek, meghívók, eljegyzési és
esketési tudósítások, számlák, cím-
kéik, plébániák és iskolák részére
szükséges mindennemű nyomtatvá-
nyokat jutányos árakon számítva

Raktáron tartja plébánia-
hivatalok és is-
kolák részére szükséges mindenféle
hivatalos nyomtatványokat, melyek
tetszés szerint fűzve vagy bekötve
szállíttatnak. Hivatalos levélpapírok
és borítékok, okmányborítékok min-
denféle alakban és színben. Egy- és
négyvonalas vizsgalapok, 10 százalék
a Tanítók Háza javára. Fizetés meg-
hagyás iránt járási bírósághoz inté-
zendő kérvény: a) Körtagsági díjjal
tartozó hátrálékosok, b) a Gondvise-
lés hátrálékosai ellen, ikenként 4 f.

Telefon 61

Veszprémben

Telefon 61